

La col·lecció Castellano.

Història d'una obra mestra

Avui dia, quan s'esmenta la Col·lecció Castellano, un es refereix generalment al conjunt de vint-i-quatre àlbums de fotografies que, després d'haver estat reunits pel pintor madrileny Manuel Castellano (1826-1880), van acabar custodiats a la Biblioteca Nacional de España, conformant una de les col·leccions espanyoles més riques en el seu gènere.

No obstant això, al marge dels toms de fotografies, el llegat artístic i cultural de Manuel Castellano compta amb milers de gravats, dibuixos, cartes o autògrafs, poesies i manuscrits d'obres teatrals. Tot aquest material, i en particular l'àmplia correspondència recollida pel pintor ens permet esbossar el retrat d'un home extremadament productiu i polifacètic, entenent millor les seves labors

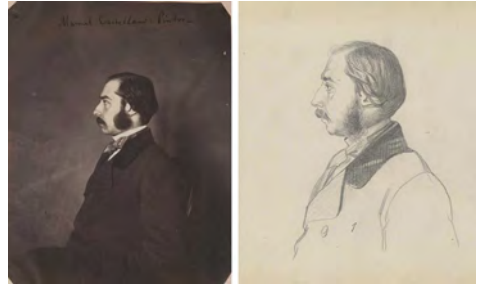
Vista d'un dels àlbums fotogràfics de la Col·lecció Castellano, ca. 1860, Biblioteca Nacional de España.

quotidianes, compartides entre el món de l'art, les sessions teatrals i una prolífica vida social i cultural.

Fins i tot podríem suggerir que el pintor va ser igual d'important per la seva activitat teatral i fotogràfica -malgrat no haver arribat a ser fotògraf, es va relacionar amb alguns dels majors professionals madrilenys, entre els quals destaquen José Martínez Sánchez, Eusebio Julià o Jean Laurent- que per la seva obra pictòrica. Així mateix, l'estudi de les missives, a la llum dels àlbums de fotografies, així com de les fonts hemerogràfiques i literàries de l'època, permeten traçar a poc a poc la naturalesa d'una persona de gran influència en la societat del Madrid Isabelí.

Quina va ser la raó d'aquesta omisió? És més: com un conjunt tan prolífic, ric i valuós per a l'estudi del context artístic i cultural dels anys medulars del segle XIX pot haver passat desapercbut durant dècades?

Si comparem la magnitud de la Col·lecció Castellano amb els pocs estudis que se li han dedicat, potser resulta ser una de les col·leccions menys estudiades i aprofitades del país. La informació entorn de les seves condicions de formació i al seu creador resulta encara més escassa, per bé que, a poc a poc, van apareixent nous plantejaments. La gran quantitat de material conservat i la falta d'informació sobre el mateix compliquen l'enteniment global de la col·lecció, i sobretot han impedit determinar les

Comparació entre un retrat fotogràfic de Manuel Castellano ca. 1859 i el retrat de Manuel Castellano, tots dos conservats a la Col·lecció Castellano de la Biblioteca Nacional de España.

raons que van empènyer al pintor a reunir aquest prolífic conjunt documental entre 1845 i 1880.

Per a tractar de solucionar aquesta situació, és crucial ampliar la informació de la qual disposem sobre la seva figura, sobrepasant l'escàs interès que actualment es presta a la seva obra pictòrica, i ressaltar la que pot ser considerada com la seva veritable obra mestra: la Col·lecció Castellano. Part de les respostes a les preguntes plantejades podrien sorgir en posar l'accent en certs aspectes de la seva personalitat, entre els quals destaca el seu caràcter de col·leccionista o la importància de la seva relació amb la imatge fotogràfica.

Per això, considerem de summa importància tornar a definir què significa realment la Col·lecció Castellano: un ampli conjunt de documentació manuscrita, impresa, dibuixada, gravada o fotografiada, que no és sinó el testimoni quotidià de la vida del seu col·leccionista; és essencial començar a pensar en ella com en una col·lecció múltiple, en el que l'aspecte fotogràfic no deixa de ser una de les parts d'un total.

Així, és fonamental començar a relacionar totes les peces que constitueixen la Col·lecció Castellano entre si, considerant-les com a fragments d'un ambiciós i audaç puzzle pensat, organitzat, anotat i conservat per Manuel Castellano.

Retrat de Manuel Castellano, contingut en un dels toms de la Col·lecció Castellano (Fotografies), ca. 1860, Biblioteca Nacional de España.